

Preek Oude Lutherse Kerk, zondag oculi, 23 maart 2014

Teksten:

Ps 126

Lukas 11, 14-20

“Die mit Tränen säen” – cantate JLB 8, Johann Ludwig Bach

De gave der tranen – Die met Tränen säen...

Lieve mensen, *‘Licht voor ons uit en Woord dat ons goed doet...’* Tedere taal is dat, zo als wij elke zondag zingen in antwoord op het evangelie! Omdat het evangelie zelf, de goede boodschap die ons is aangezegd, eveneens teder is: - Breekbaar en zacht als een mensenkind. - Een kwetsbaar melodietje van genade, - van opnieuw mogen beginnen, elke dag, in vertrouwen op Gods vaderlijk-moederlijke, liefdevolle blik. In Gods ogen worden wij niet veroordeeld, maar Hij ziet ons altijd aan als de mensen die wij zouden kunnen zijn... - als mensen in het spoor van licht dat Christus met zijn leven heeft getrokken... Gods ogen en mensenogen... Ze spelen op deze zondag in de veertig dagen tijd, die de naam “Oculi” draagt – de zondag van de ogen dus... van oudsher een centrale rol. De intochtspalm, zingt ervan. En ook in de lezing van psalm 126, de psalm die voor Johann Ludwig Bach de basis vormde voor de cantate die Kwintessens ons na de preek zal doen horen, spelen ogen een belangrijke rol. Ogen zijn iets buitengewoon intiems. Aan iemands ogen kan je vaak helder aflezen wat die persoon in de rest van zijn of haar gedrag misschien probeert te verbergen. En wie is niet al eens verliefd geraakt door de blik in de ogen van een ander... Gesloten ogen vertellen van innerlijke beweging, van ontroering, van schaamte, ... En: ogen zijn het oord waar de tranen van een mens thuis zijn... Psalm 126 zingt ervan, dat *“wie met tranen zaaien zullen oogsten met gejuich...”* De tekst verbeeldt daarbij allereerst de hoop van Israel daarop, dat er een omkeer zal komen, een omkeer in de wanhoopsgeschiedenis van een volk, omkeer in de geschiedenis van wanhopige mensen, in een wanhopig bestaan tot op de dag van vandaag...

“Keer ook nu ons lot, zo als ooit eens...” zingt de psalmist. *Dan zullen, wie nu huilen om het bestaan, lachend hun toekomst tegemoet gaan...*

Dat is de hoop van de psalmist, zijn droom... misschien wel tegen beter weten in. In de christelijke traditie is deze tekst ook vaak andersom gelezen en gehoord: Vanuit de overtuiging namelijk, - dat enkel daar, waar een mens zich kwetsbaar durft op te stellen voor het leed van deze wereld,... - dat enkel daar waar tranen mogen zijn, ook ware liefde en vreugde en geloof en leven kan ontstaan... We maken dat in onze samenleving vandaag niet meer vaak mee, dat tranen positief worden gewaardeerd. Het is veelmeer de altijd lachende en zijn zelfverzekerd colgate-gebit tonende “overwinnaar”, die wij op een voetstuk zetten, en die ons tot voorbeeld wordt aangereikt. Oprechte tranen zijn in het openbaar een zelden vertoond verschijnsel geworden. En wanneer er wel tranen zijn, bij één of andere televisieshow bijvoorbeeld, dan gaat het in de regel om emoties van mensen die kunstmatig worden opgeklopt. En de tranen zelf worden daarbij al gauw tot tv-inscenering. In het Bijbels visioen echter zijn tranen, - het vocht van de ogen waarin de zon en de ziel zich spiegelen -, een bijzondere gave van mensen. Ze zijn een kenteken juist van de sterke en heldere figuren,... - van iemand die bewust met zijn of haar emoties leeft, - iemand die deze inbrengt in de relatie met anderen, - iemand die daardoor ruimte schept, en wegen en harten opent, waar anders geen weg of licht of toekomst mogelijk zou zijn geweest. Je zou in die zin kunnen spreken van “de gave der tranen”... Want tranen, oprechte tranen, verzetten zich tegen elke vorm van verharding, van binnen, en ze appelleren tegelijk aan het tegenover - om zich niet te verschansen achter muren van arrogantie of onbenul of koude berekening, - maar om mens te zijn met de mensen. Ik heb daar eerder over gesproken, op deze plek, in een preek over de zaligsprekingen en over de zegen die daarin klinkt: Zegen over hen die nog toegang tot hun tranen hebben... We hebben, zo lijkt mij, mensen met die “gave der tranen” dringend nodig in onze samenleving, die toenemend - bij bijna alle vormen van onrecht, - en bij de verschillende spelwijzen van rassisme en discriminatie die onze maatschappij kent, ... - de verschillende spelwijzen en verschijningsvormen van Beëlzebul, of Satan, - de vorst der demonen... de schouders ophaalt...

Een samenleving die ook bij politieke keuzes, - geheel onpolitek -, vooral het eigen voordeel kiest, of het voordeel van de sociale laag of klasse waartoe men op dit moment behoort. Mogen wij alert blijven, wanneer onze tranen dreigen te bevriezen. En mogen wij ons hier op deze plek, in deze kerk, oefenen in de kunst om raakbaar en kwetsbaar te blijven, voor het *Licht dat voor ons uitgaat* en voor het *Woord dat ons goed doet...* Opdat waar wordt wat wij, met de woorden van de psalm en met de klanken van de muziek hopen en geloven: Dat “*Wie met tranen zaaien zullen oogsten met vreugde...*” zielsvreugde. Vandaag en alle dagenop weg naar Pasen. AMEN